

Jens Vendel
Findestad OÜ
info@findestad.ee

Teie 07.02.2025
Meie 04.03.2025 nr 12.2-1/715-2

Järelevalvemenetluse alustamata jätmine

Austatud härra Vendel

Edastasite 7.02.2025. a kirjaga Rahandusministeeriumile teabe, et Kohila Vallavalitsus (edaspidi ka hankija) on alates 2021. aastast järjepidevalt, ca 1000-3000 euroste üksiktellimuste kaupa tellinud sotsiaaltranspordi teenust ühelt ettevõtjalt (Invako OÜ, reg nr 14897324), ilma et oleks vastavale maksumusele kohast riigihanke menetlust läbi viinud. Teates (edaspidi ka järelevalveteade) märkisite, et näiteks 2024. a. on Kohila vald tellinud Invako OÜ-lt ilma riigihanketa sotsiaaltranspordi teenust kokku summas 77 723,15 eurot.

Rahandusministeerium tutvus teavituse ja seal viidatud andmetega ning riigihangete registris avaldatud teabega.

Riigihangete registris (eRHR) avaldatud info kohaselt korraldas Kohila vallavalitsus avatud hankemenetluse „Sotsiaaltranspordi teenus Kohila vallas 2024-2026“ (viitenumber 280568), mis algas hanketeate avaldamisega eRHR-is 6.06.2024. Riigihanke üldandmete kohaselt oli lepingu kavandatud kestus 29 kuud (1.08.2024-31.12.2026) ja riigihanke eeldatavaks maksumuseks 150 000 eurot. Hankija poolt 24.07.2024. a eRHR-ile esitatud andmete kohaselt aga selle hankemenetluse tulemusena hankelepingut ei sõlmitud.

Kohila Vallavalitsuse veebilehel avaldatud info kohaselt osutab Kohila Vallavalitsus eakatele ning erivajadustega isikutele transporditeenust, mille tellimiseks tuleb pöörduda Invako OÜ poole.

Rahandusministeeriumi esindaja ei leidnud Kohila Vallavalitsuse veebilehelt ka 2025. a hankeplaani.

Otsustamaks RHS § 205 lg 1 p 1 alusel järelevalvemenetluse alustamise vajalikkuse ja põhjendatuse üle on Rahandusministeeriumil RHS § 205 lg 2 kohaselt õigus vajaduse korral küsida hankijalt selgitusi ja koguda lähteandmeid. Sellest lähtudes pöördus Rahandusministeerium 11.02.2025. a selgituste saamiseks Kohila Vallavalitsuse poole. Selgituste küsimisel juhtisime tähelepanu RHS-is sätestatud riigihanke eeldatava maksumuse määramise reeglitele, sotsiaaltranspordi kui riigihanke eseme liigitamise alustele ja hankeplaani avaldamise kohustusele.

Kohila Vallavalitsus vastas Rahandusministeeriumile 17.02.2025. a ja selgitas järgmist.

Kohila Vallavalitsus on alates 2021. aastast järginud põhimõtet, et suurem osa sotsiaaltranspordi teenusest osutatakse vallavalitsuse enda korralduse ja ressursidega, kuid teatud erivajadustega isikute, näiteks lamavate ja ratastoolis olevate patsientide transport, ostetakse sisse eriteenust pakkuvatelt ettevõtetelt.

Korraldatud hankemenetlused:

- 2021. aastal ei korraldatud eraldi riigihanget, kuna vald osutas enamiku sotsiaaltransporditeenusest ise. Ainult eritranspordi teenused (lamavad ja ratastoolis patsiendid) telliti üksiktellimuste alusel.
- 2022. aastal viidi läbi lihthange, mille tulemusena sõlmiti teenuseosutajaga leping eritranspordi osutamiseks Invako OÜ ga. Leping kehtis kuni 31.12.2023.
- 2023. aastal valmistati ette uue avatud hankemenetluse tingimused, kuid menetlus lükati edasi, kuna teenus oli suures osas kaetud valla enda ressursidega. Aasta lõpus (novembris) lõpetas Kohila vallavalitsus sotsiaaltranspordi korraldamise oma ressursidega.
- 2024. aastal korraldati kaks avatud hankemenetlust, kuid mõlemad lõppesid lepinguta: 1) Hange 277870 (avaldatud 02.04.2024, pakkumuste esitamise tähtaeg 19.04.2024), pakkumusi ei esitatud. 2) Hange 280568 (avaldatud 04.06.2024, pakkumuste esitamise tähtaeg 28.06.2024), esitati üks pakkumus ettevõttelt Findestad OÜ, kuid selle ühe kilomeetri hind (1,98 eurot/km) ületas märkimisväärselt hanke eeldatavat maksumust.

Kohila Vallavalitsus oli seni osutanud teenust 0,75 euro/km hinnaga, mis kajastus ka eelarves. Findestad OÜ pakkumuse vastuvõtmine oleks tähendanud valla sotsiaaltranspordi kulude kahekordset suurenemist, mida eelarve ei võimaldanud. Vallavalitsus leidis, et ainult ühe pakkumuse esitamine ei taga piisavat konkurentsi, mistõttu 05.08.2024 korraldusega nr 2-2/188 lükati Findestad OÜ pakkumus tagasi ning hankemenetlus lõpetati. Vastuses Rahandusministeeriumile selgitas hankija pikemalt kõikide pakkumuste tagasilükkamist riigihankes 280568.

Samuti selgitas hankija 2024. a sotsiaaltranspordi korraldamise kohta, et kuna enamik teenusest osutati vallavalitsuse enda korraldusega, oli riigihangete eesmärk katta ainult need juhtumid, kus valla ressursid ei olnud piisavad, näiteks lamavate ja ratastoolis olevate patsientide transport. Teenuse maksumus ületas prognoositut, kuna hanke ebaõnnestumise tõttu tuli kasutada alternatiivseid tellimusi, mis olid kallimad.

2024. aastal viis hankija läbi kaks avatud hanget, mis ei viinud lepinguni. 2025. aastaks on planeeritud uus hankemenetlus, mis keskendub eritranspordi teenuse osutamisele ja võimalikele koostöövormidele erasektoriga. Vallavalitsus arvestab tulevastes hangetes võimalust, et osa teenusest jääb ka edaspidi valla enda korraldada.

Kohila Vallavalitsus kinnitas Rahandusministeeriumile, et 2025. a planeerib:

- 1) Käivitada uue riigihanke 2025. aasta esimesel poolaastal, mis oleks suunatud ainult nende teenuste tellimisele, mida vald ise katta ei suuda (peamiselt eritransport).
- 2) Hanketingimustes tagada, et teenuse hinnatase oleks valla eelarvevõimalustega kooskõlas ning tagaks konkurentsi.
- 3) Avalikustada 2025. aasta hankeplaan veebilehel hiljemalt esimese kvartali jooksul, et tagada läbipaistvus ja hankereeglite järgimine.

- 4) Uurida võimalusi laiendada valla enda teenuseosutamist, et vähendada sõltuvust eriteenusepakkujatest ja tagada kulude kontroll.

Kohila Vallavalitsus kinnitas ühtlasi, et järgib riigihangete seadust ja kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise põhimõtteid ning teeb kõik vajalikud sammud, et tagada sotsiaaltranspordi teenuse jätkumine kooskõlas kehtivate õigusaktidega.

Rahandusministeeriumi seisukoht.

Rahandusministeerium teeb riiklikku ja haldusjärelevalvet RHS-i ja selle alusel kehtestatud õigusaktide täitmise üle üksnes avalikes huvides (RHS § 203 lg 1). Järelevalvemenetluse alustamiseks *ad hoc*, st vastavalt RHS § 205 lg 1 p-le 1, peavad üheaegselt esinema nii ajend kui ka alus. Järelevalvemenetluse ajendiks võib olla märgukiri (järelevalveteade), mis osutab RHS-i rikkumisele konkreetses riigihankes (RHS § 207), või RHS-i võimalikule rikkumisele viitav mistahes muu teave. Juhtumipõhist järelevalvemenetlust ei saa viia läbi, kui asjaomane riigihanke menetlus on lõppenud (RHS § 206 lg 1 p 4). Tegemist on absoluutsete menetlustakistustega, mille esinemisel on Rahandusministeeriumil keelatud järelevalvemenetlus alustada. Seoses 2024. a tellitud sotsiaaltranspordi teenusega, peame märkima, et teenus on osutatud, järelikult ka lepingud sõlmitud ja lepingute sõlmimisele eelnenud valikuprotsess ehk riigihanke menetlus on lõppenud.

Samuti võib Rahandusministeerium jätta järelevalvemenetluse võib alustamata, kui rikkumise asjaolusid ja muid tegureid arvesse võttes puudub järelevalvemenetluse läbiviimiseks oluline avalik huvi või ettekirjutuse tegemiseks põhjendatud vajadus (RHS § 206 lg 2 p 2).

Rahandusministeeriumil on õigus anda soovitusi ja juhiseid RHS-i paremaks järgimiseks ja rikkumiste ärahoidmiseks (RHS § 210 lg 1). Rahandusministeeriumi 11.02.2025.a pöördumises juhtisime tähelepanu olulistele RHS-ist tulenevatele reeglitele, millega tuleb hankija arvestada sotsiaaltranspordi tellimisel.

Kuigi RHS § 206 lg-tes 1 ja 2 nimetatud asjaolud ei takista järelevalvemenetluse alustamist ja läbiviimist valmipõhise kontrollina (RHS § 205 lg 1 p 2 alusel), leiame, et valmipõhise kontrolli läbiviimine ei ole antud juhul vajalik. Valimipõhine järelevalve kujutab endast reeglina vastavalt järelevalve tööplaanile retrospektiivse plaanilise järelkontrollina *ex post* läbiviidavat kontrollimenetlust, mis hõlmab üldjuhul mitut või kõiki hankija riigihanke menetlusi kontrollitaval ajaperioodil. Seega on valimipõhise järelevalve fookus juhtumipõhise järelevalvemenetlusega võrreldes oluliselt laiem kui üks konkreetne riigihanke menetlus.

Arvestades, et Kohila Vallavalitsus on Rahandusministeeriumile kinnitanud, et kavatseb ka edaspidi osutada teenust oma vahenditega, kuid samas 2025. a I poolaastal algatada sotsiaaltranspordi tellimiseks riigihanke menetluse ja järgida oma tegevuses RHS-ist tulenevaid nõudeid, leiame, et järelevalvemenetluse algatamiseks puudub oluline avalik huvi, kuna hankija kavatseb tarvitusele võtta meetmeid RHS-i rikkumise edaspidiseks ära hoidmiseks. Samuti on hankija kinnitanud, et avaldab 2025. a hankeplaani vastavalt RHS-i nõuetele valla veebilehel.

Lähtudes eeltoodust ja RHS § 205 lg-st 1, 206 lg 1 p-st 4, lg 2 p-st 2 ja lg-st 3 teavitame Teid, et Rahandusministeerium ei alusta järelevalveteate ajendil järelevalvemenetlust Kohila Vallavalitsuse tegevuse üle sotsiaaltranspordi teenuse tellimisel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Estella Põllu
riigihangete valdkonna juht

Estella Põllu 5885 1336
Estella.Pollu@fin.ee